

Barnrättscentrum

Juridiska fakulteten

Verksamhetsberättelse Barnrättscentrum 2017

Inledning

Under 2017 har verksamheten vid Barnrättscentrum (BRC), som inrättades hösten 2012, utvecklats och fördjupats. I enlighet med fastlagda strategier och visioner är den övergripande ambitionen att BRC ska vara en nationellt samlande *forskningsplattform* för barnrättsligt inriktad forskning som också ska vara internationellt framstående. BRC främjar barnrättslig forskning genom att utgöra dels en *forskarmiljö* för forskare med barnrättslig inriktning vid Juridiska fakulteten, dels en *tvärvetenskaplig mötesplats* för forskare från hela det humanvetenskapliga området på Stockholms universitet. Till detta kommer att BRC i ökad grad utgör navet i ett barnrättsligt inriktat *nätverk* av forskare från olika vetenskapliga fält såväl nationellt och internationellt, men också ett kontaktnät som innefattar företrädare för myndigheter och organisationer samt praktiker med intresse för barnrättsliga frågor.

Ledning

Styrelsen för BRC består sedan årsskiftet 2014/2015, då ny styrelse utsågs av Rektor, av följande ledamöter: Anne Ramberg, Advokatsamfundets generalsekreterare (ordförande), advokat Thomas Bodström, Ann-Christin Cederborg, professor vid Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen SU, Thomas Hammarberg, expert mänskliga rättigheter, Anna Kaldal, docent vid Juridiska institutionen SU, Pernilla Leviner, docent Juridiska institutionen SU, Tommy Lundström, professor vid Institutionen för socialt arbete SU, Eskil Nord, justitieråd vid Högsta förvaltningsdomstolen, Wiweka Warnling, professor vid Juridiska institutionen SU, Boel Westin, professor vid Institutionen för kultur och estetik SU.

Eftersom en ny mandatperiod för styrelsen inleds januari 2018 har förslag på ny sammansättning av styrelsen lagts fram och godtagits av fakultetsnämnden. I och med detta tillträder Mikael Holmqvist, professor på företagsekonomiska institutionen och prodekan på samhällsvetenskapliga fakulteten från och med 1 januari 2018. Thomas Hammarberg och Thomas Bodström avträder. I skrivande stund inväntas beslut från Rektor.

Forskning och forskare

Vid Juridiska fakulteten verkade under 2017 ca tio disputerade forskare – några med specifikt barnrättsligt fokus och andra med viss forskning inriktad på barn – och sex doktorander som har barnrättslig inriktning i sin forskning. Under året antogs också två nya doktorander vars projekt anknyter till barnrätt. Deras anställningar börjar vid årsskiftet 2017/2018. Utöver forskarna i forskarmiljön vid Juridiska fakulteten fungerar BRC även som en mötesplats för forskare från hela det

humanvetenskapliga området på Stockholms universitet, vilket innebär att många fler forskare vid universitetet har koppling till BRC och deltar bland annat regelbundet i seminarium anordnade av BRC.

Vilka forskarna vid BRC:s forskarmiljö är och vilken forskning de bedriver framgår på hemsidan (www.jurfak.su.se/barnrattscentrum/) där det också finns länkar till respektive forskare med publikationslistor osv. I detta sammanhang bör dock BRC:s internationella skriftserie *Stockholm Studies in Child Law and Children's Rights* nämnas särskilt. Redaktörer för serien är Pernilla Leviner och Said Mahmoudi (från och med 2018 endast Pernilla Leviner), och den ges ut i samarbete med förlaget Brill Nijhoff. I augusti 2017 publicerades seriens andra volym *Participation, Power and Attitudes: Implementing Article 12 of the Convention on the Rights of the Child*, en monografi av Rebecca Thorburn Stern, docent vid juridiska institutionen, Uppsala universitet. Den tredje volymen, *Children, Autonomy and the Courts* av Aoife Daly, Senior Lecturer in Law vid School of Law and Social Justice och European Children's Rights Unit, University of Liverpool, publicerades i december 2017 och lanserades genom ett saminarium i början av 2018. Dessutom har arbetet med volym fyra påbörjats, en antologi på temat *Comparative social and legal developments in dealing with corporal punishment of children* för vilken Pernilla Leviner, BRC, samt Bronwyn Naylor och Bernadette Saunders, från RMIT University och Monash University, Melbourne, Australien, är redaktörer. Antologin kommer att publiceras i mitten av 2018. Det kan konstateras att i takt med att fler volymer publiceras blir bokserien mer och mer känd och blir därmed successivt ett attraktivt alternativ för den som vill publicera sig inom området.

Något bör också sägas om den socialrättsliga antologin *Tvångsvård av barn och unga: rättigheter, utmaningar och gränzoner*, (red. Pernilla Leviner och Tommy Lundström) som färdigställdes 2016 men som lanserades 2017. I samband med arbetet med antologin har ett socialrättsligt nätverk av forskare inom juridik och socialt arbete bildats. Under året har diskussioner förts och viss planering gjorts för ett projekt som handlar om frågor kopplat till långsiktig planering för placerade barn och deras rätt till familjeliv, stabilitet och kontinuitet.

Konferenser, seminarier m.m.

En viktig del i BRC:s verksamhet, och så även under 2017, är seminarieserien. Genom vetenskapliga samtal utvecklas och bibehålls forskarmiljön och seminarierna utgör samtidigt en viktig mötesplats och nätverk för barnrättsligt inriktade forskare men även företrädare för myndigheter, organisationer osv. som BRC utgör navet i. Under 2017 har BRC arrangerat följande nio seminarier:

- Januari: Releaseseminarium för antologin *Tvångsvård av barn och unga: rättigheter, utmaningar och gränzoner*.
- Mars: Anna Kaldal och Emelie Kankaanpää Thell på temat Hedersrelaterat våld och förtryck mot barn och unga.
- Mars: Malou Andersson på temat fridskränkingsbrotten.
- April: Kavot Zillén på temat Negativ religionsfrihet för unga placerade i särskilda ungdomshem.
- Juni: Emelie Kankaanpää Thell, halvtidsseminarium för doktorandprojektet "Beslutsbefogenhet över barn – gränsen mellan omsorgsgivares rätt och straffansvar".
- September: Jonathan Herring, professor Oxford University, på temat "Children's Rights and Children's Vulnerability".
- Oktober: Maria Refors Legge, halvtidsseminarium för doktorandprojekt om kränkningar i skolan.
- Oktober: Simon Andersson på temat åldersbedömningar i straffprocessen.
- November: Releaseseminarium för boken *Participation, Power and Attitudes Implementing*

Article 12 of the UN Convention on the Rights of the Child (författare Rebecca Thorburn Stern).

Större evenemang som konferenser och liknande är också en viktig del i den kunskapsspridande såväl som kunskapsinsamlade verksamheten. BRC har under 2017 arrangerat en internationell workshop som, utöver att vara ett tillfälle för kunskapsutbyte och nätverkande utgjorde en del i arbetet med den fjärde volymen av vår bokserie.

I samarbete med Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet och med finansiering av Områdesnämnden, arrangerade BRC också en tvärvetenskaplig doktorandkonferens på temat *Barns rättigheter, livsvillkor och deltagande*. Syftet med konferensen var att ge doktorander med barnrätligt inriktade ämnen på Stockholms universitet möjlighet att presentera sina avhandlingsprojekt i en tvärvetenskaplig miljö. Huvudtalare var professor Alan Prout, University of Leeds och en av främsta företrädarna till det vetenskapliga fältet *childhood studies*. Trots färre deltagare än förväntat blev konferensen lyckad och tanken är att göra doktorandkonferensen till ett regelbundet återkommande arrangemang.

Till detta kommer att forskare med anknytning till BRC deltar och representerar centret vid en rad olika typer av evenemang, exempelvis konferenser som Brottsofferdagen, Barnrättsdagarna, World Anti-Bullying Forum, MR-dagarna m.fl. BRC har också representerats internationellt. Bland annat genom deltagande vid en Nordisk barnrättslig konferens, samt den årligen återkommande konferensen arrangerad av europeiska nätverket för barnrättsliga forskningscentra – 5th edition of the Children's Rights Research Symposium. Huvudtemat för konferensen i år var relationen mellan *childhood studies* och *children's rights studies*. BRC har också anmält intresse för att anordna konferensen 2019 eller 2020.

Vetenskaplig och samhällelig samverkan

När det gäller vetenskaplig samverkan och samarbete kan konstateras att företrädare för BRC i stor utsträckning och på olika sätt samverkar med forskare från andra institutioner vid Stockholms universitet. Samverkan och utbyte över vetenskapsgränser sker exempelvis genom arrangerande av den välbesökta och tvärvetenskapliga seminarieserien som beskrivits ovan, men även mer konkret i specifika forskningsprojekt, exempelvis genom BMI-projektet samt den tvångsvårdsantologi som nämnts ovan. Vetenskapliga samarbeten sker självfallet också med företrädare för andra universitet både i Sverige och utomlands, vilket under 2017 kan illustreras med deltagande i och anordnande av de internationella konferenser som nämnts ovan.

Samverkan sker också på olika sätt med myndigheter och organisationer, såväl nationellt som internationellt, genom att forskare med koppling till BRC ombeds delta som experter i utredningar, föreläsa vid olika typer av konferenser och kompetensutvecklingsseminarium. Forskare med koppling till BRC konsulteras även mer informellt av myndigheter, organisationer m.m. Exempelvis var forskare med anknytning till BRC inblandade i planering av, och deltog i, två paneldiskussioner under Almedalsveckan – ett på temat Att tänka fritt och rätt – om forskning, kritik och vetande i utmanande tider, ett samarbete mellan Stockholms och Uppsala universitet i vilket BRC:s Pernilla Leviner och bl.a. rektorerna för de två universiteterna deltog, och ett om hur lagen bättre kan skydda barn mot sexuella övergrepp på nätet, i samarbete med ECPAT, där BRC representerades av Anna Kaldal. I denna panel deltog också justitieminister Morgan Johansson.

Vad gäller uppdrag från myndigheter kan nämnas att Barnrättscentrum genom Malou Andersson deltog

i ett möte på Socialdepartementet den 5 maj gällande arbetet inom projektet "Nationell samordning för arbetet mot våld mot barn", att BRC:s Kavot Zillén varit medförfattare till rapporten *The Rights of Children in Biomedicine* på Europarådets kommitté för bioetiska frågor uppdrag, samt att Penilla Leviner granskat rapporten *Föräldrainsatser vid våld och försummelse av barn* från SBU (Statens beredning för medicinsk och social utvärdering).

Därutöver tillfrågas forskare från BRC ofta om att medverka i media. Här följer ett litet axplock av reportage, artiklar och debatter i media i vilka BRC:s forskare medverkat:

- 17-05-31, "Ha koll på lagen – och slipp oron för att bli anmäld", Skolvärlden, <http://skolvarlden.se/artiklar/ha-koll-pa-lagen-och-slipp-oro>;
- 2017-03-23, "Slöja på jobbet och skolämnen i strid med elevers tro – hur stor plats får religionsfriheten ta?", Veckans Juridik, <http://www.dagensjuridik.se/2017/03/sloja-pa-jobbet-och-skolamnen-i-strid-med-elevers-tro-hur-stor-plats-far-religionsfriheten-t>;
- 17-10-17, "Barnrättsforskaren: 'Politiskt ansvar att skapa andra vårdformer'", Aftonbladet TV, <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/OLE6b/barnrattsforskaren-politiskt-ansvar-att-skapa-andra-varldformer>;
- 17-05-03, "Två små barn pekades ut som mördare – nu ifrågasätts utredningen av mordet på Kevin", Dagens nyheter, <https://www.dn.se/nyheter/sverige/tva-sma-barn-pekades-ut-som-mordare-nu-ifragasatts-utredningen-av-mordet-pa-kevin/?forceScript=1&variantType=large>;
- 2017-03-20, "I dag ställs barnmorska inför rätta för ett barns död", Vårdfokus, <https://www.vardfokus.se/webbnyheter/2017/mars/rattegang-inleds-mot-barnmorskan-som-atalas-for-barns-dod/>.

En annan viktig uppgift för forskarna med koppling till BRC är att skriva fakultetens remisser på olika lagstiftningsförslag inom barnrättsliga samt barnrättsrelaterade områden. Under 2017 har exempelvis remiss beretts och skrivits på Ds. 2017:49 *Omedelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer*, SOU 2017:6 *Se barnet!*, och en internremiss på SOU 2016:87 *Bättre skydd mot diskriminering*.

Stockholms universitets särskilda satsning på Barn, migration och integration

I februari 2016 beslutade rektor vid Stockholms universitet att bevilja 15 miljoner för den tvärvetenskapliga och fakultetsöverskridande satsningen Barn, migration, integration (BMI) och att den skulle förvaltas och administreras av BRC.

Satsningen samordnas av en särskilt tillsatt styrgrupp i vilken vicerektor Karin Helander under 2017 varit ordförande. Styrgruppen består därutöver av ledamöter i BRC:s styrelse och representerar de tre fakulteterna inom det humanvetenskapliga området: Pernilla Leviner, docent Juridiska institutionen, Ann-Christin Cederborg, professor Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Tommy Lundström, professor Institutionen för socialt arbete, Wiweka Warnling, professor Juridiska institutionen och Boel Westin, professor Institutionen för kultur och estetik. Det operativa arbetet har under 2017 letts av Karin Helander och Pernilla Leviner med hjälp av projektkoordinator Daniel Hedlund.

Under slutet av 2016 rekryterades sex post doc forskare. Dessa forskare (vars projekt listas nedan) tillträdde sina anställningar den första februari 2017 med finansiering för två år.

- Daniel Hedlund, filosofie doktor i barn- och ungdomsvetenskap, *Godmanskap för ensamkommande barn*, Barn och ungdomsvetenskapliga institutionen. Daniel Hedlund fungerar också som projektets koordinator.

- Lisa Berg, medicine doktor i epidemiologi, *Traumatisk stress hos flyktingföräldrar - hur påverkas barnen?*, Centre for Health Equity Studies.
- Sari Vuorenperä, filosofie doktor i svenska, *Litteracitet – en dörröppnare till livet*, Institutionen för språkdidaktik.
- Katrin Lainpelto, docent i processrätt, *Rättsväsendets bemötande av unga lagöverträdare med utländsk bakgrund*, Juridiska institutionen
- Kavot Zillén, juris doktor i medicinsk rätt, *Underåriga EU-migranternas rätt till hälsa och sjukvård i Sverige*, Juridiska institutionen
- Erik Lundkvist, filosofie doktor i psykologi, *Idrott och fysisk aktivitet som del i en positiv ungdomsutveckling av ensamkommande flyktingungdomar*, Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen.

Forskningen som bedrivs beskrivs närmare på hemsidan: www.jurfak.su.se/barnrattscentrum/bmi där det också finns länkar till respektive forskare med publikationslistor osv.

Inom ramen för projektet har under året en välbesökt seminariereserie anordnats och representanter från flera olika institutioner vid Stockholms universitet har deltagit. Seminarierna har bland annat behandlat flerspråkighet, flyktingbarn i den sociala barnvården och migrationsrätt och fyllt en viktig funktion för att samla forskare med intresse för det övergripande temat för satsningen. Internationella kontakter har också knutits genom gästföreläsningar och workshops med prof. Jacqueline Bhabha från Harvard Kennedy School i Cambridge, USA och dr. Hilde Lidén från Institutt for samfunnsforskning i Oslo.

Som projektavslutning planeras för utgivande av en antologi och arbetet med denna har påbörjats under 2017. Tanken är att publiceringen ska sammanfalla med den slutkonferens som kommer att arrangeras i mars 2019. För mer detaljerad information om BMI-projektets verksamhet 2017 se den särskilda verksamhetsberättelsen för satsningen på hemsidan www.jurfak.su.se/barnrattscentrum/bmi.

Administration m.m.

Administrationen vid centret har under 2017 fortsatt skötts av biträdande föreståndare Pernilla Leviner och föreståndare Wiweka Warnling med hjälp av forskningssamanuenserna Vera Yllner och Hanna Nathorst-Windahl (som vikarierade för Vera Yllner under en tjänstledighet från mars till augusti) samt kollegor med koppling till BRC och administrativ personal på Juridiska institutionen.

Under året har BRC:s bibliotek fortsatt att byggas upp med inköp av litteratur för drygt 40 000 kr, vilket finansieras av Juridiska institutionen. Stora förändringar av hemsidan har gjorts och närvaro på sociala medier har utökats.

Styrelsen har beslutat att under 2018 göra en särskild satsning på administration genom att tillsammans med juridiska institutionen och BMI-projektet finansiera en forskningskoordinatorstjänst för perioden 15 januari – 31 augusti 2018. Utöver de arbetsuppgifter som ingår i nuvarande forskningssamanuensstjänst innefattar tjänsten särskilt ansvar för forskningskommunikation (arbete med hemsida och sociala medier m.m.) samt ansökningar om forskningsmedel. I tjänsten ingår även 20 % undervisning.

Finansiering och ekonomi

BRC har sedan starten hösten 2012 finansierats av ett startbidrag från Rektor för Stockholms universitet om sex miljoner kr. Användningen av dessa medel framgår av bifogad ekonomisk sammanställning, vilken inkluderar fastställt resultat för perioden 2012-2017 samt prognos för 2018. I bifogad ekonomisk sammanställning redogörs även för andra mindre bidrag som beviljats till stöd för BRC:s verksamhet under dessa år, bland annat för att anordna konferenser och workshops. Under året finansierades exempelvis en tvärvetenskaplig doktorandkonferens av bidrag från Områdesnämnden för humanvetenskap. Här kan även nämnas den finansiering om 40 000 kr per år som Juridiska institutionen beviljat för att bygga upp det ovan nämnda barnrättsliga biblioteket.

Utöver de medel som redovisas i den bifogade ekonomiska sammanställningen har finansiering även erhållits för att finansiera enskilda forskningsprojekt som bedrivs av forskare med koppling till BRC. Pågående forskning finansieras exempelvis med medel från Brottsofferfonden, Söderbergiska stiftelserna, Allmänna arvsfonden m.m. Dessa medel förvaltas dock inte av BRC varför de inte redovisas här.

Stockholm, 20 februari 2018

Styrelseordförande Anne Ramberg

Föreståndare Wiweka Warnling-Nerep

Bitr. föreståndare Pernilla Leviner